

LBRIS

We know
books

Valérie Perrin
APĂ
PROASPĂTĂ
PENTRU
FLORI

Traducere din limba franceză și note
EDUARD CLAUDIU BRĂILEANU

LITERA
București

1

*O singură ființă ne lipsește
și tot universul nostru rămâne gol.*

Vecinilor mei nu le este frică de nimic. Nu au griji, nu se îndrăgostesc, nu-și rod unghiile, nu cred în destin, nu-și fac promisiuni, nu figurează în registrele Casei de Sănătate, nu plâng, nu-și caută cheile, ochelarii, telecomanda, copiii, fericirea.

Nu citesc, nu plătesc impozite, nu țin regim, n-au preferințe, nu-și schimbă părerile, nu-și fac patul, nu fumează, nu fac liste, nu stau prea mult pe gânduri ca să spună ceva. Sunt de neînlocuit.

Nu sunt lingușitori, ambițioși, ranchiunoși, spilcuiți, meschini, generoși, geloși, neglijați, curați, sublimi, drăguți, zgârie-brânză, zâmbitori, vicleni, violenți, îndrăgostiți, morocănoși, ipocriți, blânzi, duri, blegi, răi, mincinoși, hoți, cartofori, puturoși, sinceri, unși cu toate alifiile, optimiști.

Vecinii mei sunt morți.

Singura diferență între ei este dată doar de lemnul din care le sunt făcute sicriile: stejar, pin sau mahon.

*Ce să fac dacă nu-ți mai aud pașii?
Nu mai știu dacă viața ta sau a mea s-a dus.*

Mă numesc Violette Toussaint. Am fost paznic de barieră, acum sunt portar la cimitir.

Îmi savurez viața, sorb din ea cu înghițituri mici, ca din ceaiul de iasomie cu miere. Când vine seara și închid porțile cimitirului, când agăț apoi cheile de ușa băii, mă simt ca în rai.

Și nu mă refer aici la raiul vecinilor mei. Nici gând! Ci la paradisul celor vii: o înghițitură de vin de Porto – vechi de prin 1983, cică –, pe care mi-l aduce José-Luis Fernandez în fiecare an, la 1 septembrie. Un strop de vacanță turnată într-un păhărel de cristal, un fel de vară indiană¹ pe care mi-o servesc pe la ora 19.00, indiferent dacă plouă, ninge sau bate vântul.

Două degetare de lichid rubiniu. Sângele viilor din Porto. Închid ochii. Și savurez. O singură picătură mi-e de-ajuns să-mi fac seara mai frumoasă. Doar

¹ *Vară indiană* (sau *Vara Sfântului Martin*) – expresie ce indică o perioadă cu vreme însorită și cu temperaturi agreabile, după primele geruri de toamnă (octombrie – noiembrie)

două picături, pentru că îmi place starea de bine, nu și alcoolul.

José-Luis Fernandez aduce flori la mormântul lui Marie Pinto, căsătorită Fernandez (1956–2007), o dată pe săptămână, mai puțin în luna iulie, când preiau eu sarcina aceasta. Așa se face că primesc vinul, drept mulțumire.

Prezentul meu este prezentul clipei. Mi-o repet în fiecare dimineață când deschid ochii.

Am fost foarte nefericită, aproape distrusă. Viața mea nu mai avea nici un sens. Eram goală sufletește. Am fost ca vecinii mei, poate chiar mai rău. Funcțiile mele vitale erau active, dar eu nu mai trăiam. Nu mai purtam povara sufletului, care se pare că are o anume greutate, chiar dacă ești slab sau gras, înalt sau scund, tânăr sau bătrân.

Dar cum nu mai simțisem niciodată gustul durerii, mi-am spus că va trece repede. Într-o bună zi trebuie să se termine și cu durerea.

Viața mea a început prost. M-am născut, fără să-mi fi cunoscut vreodată părinții, în nordul departamentului Ardennes, într-o fundătură de lângă granița cu Belgia, unde climatul este considerat *continental oceanic* (ploi puternice toamna și geruri frecvente iarna), acolo unde îmi imaginez că s-a îmbolnăvit Jacques Brel¹.

Când am apărut pe lume, nu am scos nici un sunet. Așa că m-au pus deoparte, ca pe un colet de 2,670 kg, fără timbru și fără numele destinatarului, cât timp se ocupau ei de formalitățile administrative necesare

¹ Jacques Brel (1929–1978) – cantautor, actor și realizator de film belgian.

pentru a mă declara plecată din lume înainte chiar de a fi intrat în ea.

Născută moartă. Copil fără viață și fără nume de familie.

Moașa trebuia să-mi găsească repede un prenume, ca să poată completa formularele, așa că a ales Violette. Cred că a vrut să-mi spună astfel pentru că eram vânătoare din cap până-n picioare. Când pielea mea a început să-și schimbe culoarea spre roz și când femeia a trebuit să-mi completeze actul de naștere, nu mi-a mai schimbat numele.

M-au pus pe calorifer. Pielea mea se încălzise. Pântecul mamei mele, care, probabil, nu mă dorise, îmi răcise trupul. Dar căldura m-a trezit la viață. De aceea iubesc eu fără îndoială atât de mult vara, încât nu am ratat niciodată vreo ocazie să mă scald în primele raze ale soarelui, precum floarea-soarelui.

Numele meu de fată este Trenet, la fel ca Charles¹. După ce m-a numit Violette, aceeași moașă mi-a dat, negreșit, și numele de familie. Probabil că îi plăcea Charles. Așa cum l-am iubit și eu la rândul meu. Multă vreme l-am privit ca pe un fel de văr îndepărtat sau ca pe un unchi din America pe care nu l-am întâlnit niciodată. Când îți place mult un cântăreț, datorită energiei pe care ți-o dă când îi fredonezi cântecele, ai putea spune că ai o legătură aproape parentală cu el.

Numele de Toussaint l-am primit mai târziu, când m-am căsătorit cu Philippe Toussaint². Având un așa

¹ Charles Trenet (1913–2001), cantautor celebru de origine franceză, cu o activitate muzicală întinsă pe mai bine de 60 de ani.

² Toussaint – Sărbătoarea Tuturor Sfinților, cunoscuți și necunoscuți în religiile romano-catolică, protestantă, anglicană. Se sărbătorește la 1 noiembrie.

nume, ar fi trebuit să mă tem de el. Dar sunt și bărbați care se numesc Printemps¹ și care își snopesc soțiile. Chiar dacă ai nume drăguț, aceasta nu te împiedică să fii un ticălos.

Mama nu mi-a lipsit niciodată. Doar atunci când am avut febră. Când am fost într-o stare bună de sănătate, deja crescusem. M-am înălțat dreaptă ca o prăjină, de parcă absența părinților mi-ar fi pus un arac drept sprijin pentru coloana vertebrală. Și acum am silueta dreaptă. Aceasta este o caracteristică a mea. N-am fost niciodată încovoiată, nici măcar în zilele grele. Mă întrebă oamenii adesea dacă am făcut dans. Răspund că nu. Că doar viața m-a disciplinat, m-a urcat și m-a coborât în fiecare zi.

¹ Primăvară, în limba franceză

3

*Să mă ia sau să îi ia pe cei dragi mie,
pentru că toate cimitirele devin grădini într-o zi.*

În anul 1997, când au automatizat bariera unde lucram, eu și soțul meu ne-am pierdut slujbele. Ne-au dat și la ziar: eram ultimele victime colaterale ale progresului, cantonierii care mai manevrau ultima barieră manuală din Franța. Ca să illustreze articolul, ziaristul ne-a făcut o poză. Pentru ea, Philippe Toussaint a pus chiar o mână în jurul taliei mele. Dumnezeu, ce ochi triști am în acea fotografie, chiar dacă zâmbeam!

În ziua apariției articolului, Philippe Toussaint s-a întors acasă de la defuncta ANPE¹ cu moartea în suflet: tocmai își dădea seama că trebuie să muncească. Căpătase obiceiul să mă lase pe mine să fac totul în locul lui. Odată cu el, câștigasem potul cel mare în ceea ce privește nivelul de lene la un bărbat. Toate numerele favorite, plus *jackpotul* aferent.

Ca să-i ridic moralul, i-am întins un anunț dintr-un ziar: *Paznic la cimitir, o meserie de viitor*. S-a uitat la mine de parcă îmi pierdusem mințile. În 1997 mă

¹ ANPE - Agence Nationale Pour L'Emploi, Agenția națională a Franței pentru ocuparea forței de muncă.

privea în fiecare zi ca și cum îmi pierdusem mințile. Oare un bărbat care nu-și mai iubește nevasta pe care a iubit-o la un moment dat se uită mereu la ea de parcă a înnebunit?

I-am explicat că dădusem din întâmplare peste anunț, că primăria din Brancion-en-Chalon căuta un cuplu de paznici pentru cimitir. Și că morții au ore fixe când sunt aduși, plus că se face mai puțin zgomot decât la trenuri. Că am vorbit cu primarul și acesta este gata să ne angajeze imediat.

Bărbatu-meu nu m-a crezut. Cică nu crede în întâmplare și că mai bine crapă decât să meargă *la munca de jos*, să facă meseria asta de șacal!

A pornit apoi televizorul și a început să joace *Mario 64*¹. Scopul jocului era să adune toate stelele. Eu nu voiam să adune decât o singură stea: pe cea bună. La aceasta m-am gândit când l-am văzut pe Mario alergând să o salveze pe prințesa Peach, răpită de Bowser.

Atunci am insistat. I-am spus că dacă devenim portari la cimitir, o să avem un salariu fiecare, că o să fie mult mai bine decât la barieră, că morții aduc mai mulți bani decât trenurile. Că o să avem o locuință de serviciu foarte cochetă, cu toate cheltuielile incluse. Că o să putem astfel schimba casa unde locuiam de ani de zile, o ruină în care iarna intra apa ca într-o epavă, iar vara era la fel de călduroasă ca la Polul Nord. Că ar fi un nou început de care avem nevoie, că o să punem draperii drăguțe la ferestre, ca să nu vedem nimic de la vecini, cruci, văduve și așa mai departe. Că draperiile vor fi granița dintre viața noastră și tristețea celorlalți. Aș fi putut să îi spun adevărul, că draperiile ar fi și granița dintre tristețea mea și a celorlalți. Dar

¹ *Super Mario 64* - joc video dezvoltat de Nintendo

mai bine nu. Să nu spun nimic. Doar să-l conving. Să îi arăt partea bună, ca să îl conving.

Ultimul argument pe care i l-am adus: i-am promis că nu o să aibă NIMIC de făcut. Că trei gropari se ocupau deja de întreținere, de gropi și de amenajarea cimitirului. Că, de fapt, toată treaba consta în a deschide și închide porțile. Așa, ca să arăți că ești acolo. Cu un program deloc complicat. Că o să avem concedii și weekenduri lungi ca viaductul de la Valserine. Și că voi face eu totul. Adică ce mai rămâne de făcut.

Supereroul Mario s-a oprit din alergat. Prințesa a rămas descumpănită.

Înainte de culcare, Philippe Toussaint a citit din nou anunțul: *Paznic la cimitir, o meserie de viitor*.

Bariera noastră se găsea la Malgrange-sur-Nancy. Pe vremea aceea încetasem să mai trăiesc. Mai corect ar fi dacă aş spune: *Pe vremea aceea, când eram moartă*. Mă trezeam, mă îmbrăcam, mă duceam la lucru, făceam cumpărăturile, dormeam. Cu un somnifer. Poate două. Sau chiar mai multe. Și mă uitam la bărbatu-meu cum mă privea de parcă îmi pierdusem mințile.

Sarcinile mele la lucru erau îngrozitor de dificile. Coboram și ridicam bariera de vreo paisprezece ori pe zi, în toate zilele săptămânii. Primul tren trecea la ora 4.50, iar ultimul la 23.04. Căpătasem în minte automatisme de la semnalele barierei. Le auzeam înainte chiar de pornirea alarmei. În mod normal, cadența aceasta infernală trebuia împărțită, să o facem pe rând. Dar singurele lucruri dragi lui Philippe Toussaint erau motocicletă și corpurile amantelor.

Și cât m-au făcut să visez călătorii pe care i-am văzut trecând! Nu erau totuși decât niște trenuri regionale, neînsemnate, ce legau Nancy de Épinal și se

opreau cam de douăsprezece ori în cătune risipite, ca să asigure transportul localnicilor. Cât de mult îi învidiam pe acei oameni! Îmi imaginam că se duc la niște întâlniri unde mi-aș fi dorit și eu să ajung, așa cum le aveau călătorii ce-i vedeam defilând prin fața ochilor.

Ne-am pornit spre Bourgogne la trei săptămâni după apariția articolului. Am trecut de la gri la verde. De la asfalt la câmpie, de la mirosul căii ferate la cel de țară.

Am ajuns la cimitirul din Brancion-en-Chalon pe 15 august 1997. Franța era în vacanță. Toți plecaseră în toate direcțiile. Păsările care, de obicei, zboară de la un mormânt la altul nu mai zburau. Pisicile ce se întindeau între ghivecele de flori dispăruseră. Era prea cald chiar și pentru furnici și șopârle, căci bucățile de marmură erau prea fierbinți. Groparii erau plecați în concediu, noii defuncți lipseau și ei. Așa că rătăceam singură pe mijlocul aleilor, citind numele unor oameni pe care nu i-aș fi cunoscut niciodată. Și, totuși, m-am simțit imediat în largul meu: acolo mi-era locul.